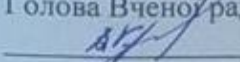

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра обліку та консалтингу

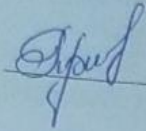
Затверджено
Вченою радою Факультету
протокол від 12 жовтня 2022 р. №3
Голова Вченої ради факультету

В.М. Краєвський

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до організації самостійної та індивідуальної роботи
з навчальної дисципліни
«Обліково-аналітичне забезпечення управління діяльністю підприємства»
для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
(денної форми навчання)
галузь знань 07 «Управління та адміністрування»,
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,
освітня програма
«Облік і оподаткування в управлінні підприємницькою діяльністю»

Ірпінь – 2022

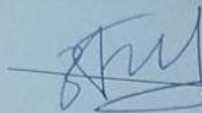
Методичні рекомендації складені на основі робочої програми навчальної дисципліни «Обліково-аналітичне забезпечення управління діяльністю підприємства», затвердженої Науково-методичною радою Університету 18.08.2022 р. протокол №7.

Укладач:

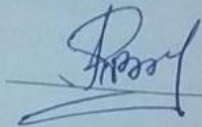

Н.В. Гуріна, к.е.н., доцент

Рецензенти:

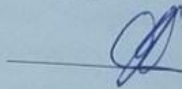

Б.М. Занько, к.е.н., доцент
кафедри обліку та консалтингу

В.А. Тарашенко, к.е.н., доцент,
доцент кафедри аудиту, державного
фінансового контролю та аналізу

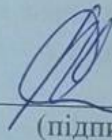
Гарант освітньої програми:

О.П. Колісник, к.е.н., доцент, доцент
кафедри обліку та консалтингу

Розглянуто і схвалено кафедрою обліку та консалтингу, протокол від «04» серпня 2022 р. № 1

В.о. завідувача кафедри

(підпис)

О.П. Колісник, доцент, к.е.н.

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ	4
1. Викладення теоретичних питань навчальної дисципліни	5
2. Методичні матеріали, що дають можливість студентам проведення самоконтролю:	
2.1. Ситуаційні завдання	6
2.2. Ключові слова і терміни	7
2.3. Питання для самоперевірки	9
2.4. Тести для самоконтролю	10
3. Завдання для самостійної роботи	15
4. Рекомендована література	19

ВСТУП

Самостійна робота студентів над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної навчальної дисципліни може виконуватися у бібліотеці, навчальних кабінетах і лабораторіях, комп'ютерних класах, а також в домашніх умовах.

Мета самостійної роботи студентів - закріплення теоретичних знань, отриманих ними під час навчання, їх поглиблення, набуття і удосконалення практичних навичок та умінь.

Основними завданнями дисципліни «Обліково-аналітичне забезпечення управління діяльністю підприємства» є: володіння методологічним інструментарієм щодо теоретичних підходів та концепцій управління підприємством.

Після вивчення курсу студенти повинні **знати**:

- методи вивчення процесів, які відбуваються у зовнішньому і внутрішньому середовищі підприємства;
- класифікацію ризиків фінансово-господарської діяльності суб'єкта підприємництва;
- принципи організації та функціонування системи обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки на підприємстві;
- техніку моніторингу і критерії оцінювання методів та результатів управлінської діяльності щодо забезпечення економічної безпеки підприємства;
- вимоги до професійних якостей та зміст діяльності аналітика з обліково-економічного забезпечення економічної безпеки підприємства.

вміти:

- організовувати обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності;
- гнучко реагувати на зміни в обліковій політиці підприємства, грамотно використовувати дані обліку для управління його економічною безпекою;
- орієнтуватися в можливостях і обмеженнях застосування облікової-аналітичної інформації в управлінні економічної безпеки підприємства
- здійснювати моніторинг ефективності забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства;
- розробляти систему оцінювання заходів щодо протидії загрозам та ризикам діяльності підприємства.

Під час перевірки завдань, винесених на самостійне опрацювання, викладач з'ясовує ступінь закріплення теоретичних знань, практичних навичок і оцінює їх.

1. ВИКЛАДЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Сутність і значення обліково-аналітичної інформації в управлінні підприємством

План лекційного заняття

1. Сутність облікової інформації.
2. Вимоги до обліково-аналітичної інформації
3. Класифікація суб'єктів обліково-аналітичного забезпечення
4. Функції та завдання обліково-аналітичного забезпечення управління

Рекомендована література: [11, 12, 13, 17, 21, 32, 33].

Тема 2. Професійні якості та роль бухгалтера в системі обліково-економічного забезпечення діяльності підприємств

План лекційного заняття

1. Загальна характеристика фундаментальних принципів.
2. Загрози дотримання професійної етики бухгалтерами.
3. Посадові інструкції бухгалтерів
4. Відповідальність бухгалтера
5. Сутність професійного судження бухгалтера, його особливості та необхідність застосування.

6. Професійний ризик бухгалтера: сутність, об'єкт, суб'єкт.

7. Класифікація професійних ризиків бухгалтера.

Рекомендована література: [9, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 21, 33].

Змістовний модуль 2. «Формування і використання обліково-аналітичної інформації в системі управління підприємством».

Тема 3. «Формування облікової інформації в системі забезпечення активами підприємства та оцінка ефективності їх використання».

План лекційного заняття

1. Організаційні засади бухгалтерського обліку матеріальних ресурсів.
2. Організація документування операцій з матеріальними ресурсами.
3. Організація синтетичного й аналітичного обліку матеріальних ресурсів та оцінка ефективності розрахунків з постачальниками у системі облікового забезпечення економічної безпеки на підприємстві.

4. Організація документування операцій з обліку необоротних активів підприємства.

5. Методи нарахування амортизації необоротних активів.

6. Аналітичний та синтетичний облік необоротних активів підприємства.

Рекомендована література: [9, 10, 11, 13, 16, 17, 21, 33, 34, 36].

Тема 4. «Обліково-аналітичне забезпечення в управлінні виробництвом та збутовою діяльністю підприємства»

План лекційного заняття:

1. Сутність і зміст процесів управління витратами та їх місце в системі стратегічного розвитку підприємства.

2. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробництвом.

3. Формування облікової інформації та оцінка ефективності *збутової* політики підприємства

Рекомендована література: [1, 2, 11, 12, 16, 17, 21, 33, 34, 36].

Тема 5. «Обліково-аналітичне забезпечення формування результатів діяльності підприємства»

План лекційного заняття:

1. Обліково-аналітичне забезпечення формування доходів підприємства.
2. Обліково-аналітичне забезпечення формування фінансових результатів підприємства для прийняття управлінських рішень.

Рекомендована література: [1, 2, 11, 13, 16, 17, 21, 33, 34, 36].

Тема 6: «Звітність як інформаційна база обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю підприємства»

План лекційного заняття:

1. Вимоги до фінансової звітності: склад, функції, принципи, якісні характеристики.
2. Звітність як джерело інформаційного забезпечення управління підприємством.

Рекомендована література: [1, 2, 11, 12, 13, 16, 18, 26, 27, 33, 34, 36, 37].

Тема 7. «Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємницькими ризиками».

План лекційного заняття

1. Підприємницький ризик: сутність, об'єкт, суб'єкт.
2. Класифікація ризиків.
3. Бухгалтерський облік як інструмент управління підприємницькими ризиками при забезпеченні економічної безпеки підприємства.

Рекомендована література: [1, 3, 12, 34, 36, 37].

2. МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ, ЩО ДАЮТЬ МОЖЛИВІСТЬ СТУДЕНТАМ ПРОВЕДЕННЯ САМОКОНТРОЛЮ:

2.1. Вирішення ситуаційного завдання:

Ситуація 1:

На підприємстві бухгалтер списав основні засоби – комп'ютер, клавіатуру, мишу та принтер. Списання відбулося без будь-якого пояснення та причини. В сумі, вартість цих приладів дорівнює 42 тис. грн. Як це вплине на формування обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю підприємства?

Розв'язок: Оскільки, списання було здійснено необгрунтовано, то дана подія може бути прикриттям крадіжки на користь бухгалтера. В кінцевому рахунку, якщо керівництво не зможе дізнатися дійсну причину списання, то підприємство буде змушене купляти нові основні засоби, так як без принтера і ноутбука важко вести обліковий процес. Будь-які зайві витрати

підприємства тягнуть за собою зменшення прибутку, а прибуток – це головна ціль будь-якого підприємства.

Ситуація 2:

Бухгалтер відсвяткував своє день народження за гроші компанії, а ці витрати відобразив в обліку як адміністративні – купівля нових пристроїв в кабінет бухгалтерії. Як це вплине на формування обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю підприємства?

Розв’язок: Безумовно, це витрати, які зменшують майбутній прибуток підприємства. Керівництво повинно запросити звітність щодо нових закупівель, щоб було доказова база злочину. Оскільки, чеків ніяких немає, то бухгалтер не зможе переконати керівництво в своїй чесності і буде відшкодовувати ці витрати.

Ситуація 3:

Водій логістичного підприємства був в рейсі 12 днів, під час якого виконав перевезення чотирьох видів товару від різних контрагентів. В процесі, він втратив всі товаро-транспортні накладні(далі – ТТН), які були підтвердженням здійснення господарських операцій. Які дії повинно здійснити керівництво та як ця ситуація вплине на формування обліково-аналітичного забезпечення?

Розв’язок: Втрата ТТН, як наслідок, може призвести до руйнування схеми відображення господарських операцій в обліку на підприємстві. По факту, ТТН – це доказова база, тобто, що водій виконав свою роботу, а підприємство – надало послуги згідно з тендером. Керівництво повинно запросити дані про дані операції від компанії, які відвантажували товар і «підтягнути» їх до загальної документації за цей період. Водію потрібно виписати штраф за халатне відношення до робочого процесу.

Ситуація 4:

Бухгалтер отримав завдання від керівництва розробити стратегію відображення обліку доходів на підприємстві, однак, він відмовився це робити, оскільки, вважає стару стратегію прийнятною для здійснення виробничого процесу. Що потрібно в даній ситуації робити керівництву підприємства?

Розв’язок: Керівництво повинно розробити презентацію, в якій буде показано новий метод відображення доходів і пояснення – чим цей варіант кращий, ніж минулий. Бухгалтер повинен зробити аналогічні дії, але з своїми ствердженнями. Разом, вони дійдуть до оптимального висновку і підприємство не втратить виробничий потенціал.

2.2. КЛЮЧОВІ СЛОВА І ТЕРМІНИ

- **інформаційне забезпечення** – система, яка передбачає наявність сукупності елементів, взаємопов’язаних між собою в єдину цілісну структурну організацію для досягнення мети забезпечення системи управління своєчасною інформацією; - інформаційне забезпечення як механізм дозволяє визначити рух інформаційних потоків між працівниками структурних підрозділів управлінського апарату з метою задоволення їх інформаційних потреб;

- **- інформаційне забезпечення** - сукупність даних облікової, аналітичної, технічної, статистичної, довідкової та інших видів інформації, що проходить процес реєстрації, обробки та узагальнення інформації в системі управління з метою представлення необхідної інформації окремим працівникам або групам користувачів управлінського апарату.

- **професійне судження бухгалтера** - думка професійного бухгалтера (управлінського персоналу), висловлена в обліковій політиці підприємства про механізм відображення господарських фактів (операцій) у бухгалтерському обліку та звітності з-поміж доступних альтернатив;

- **професійний ризик бухгалтера** - ризик маніпулювання бухгалтером різними методами обліку, що може змінювати величину фінансового результату діяльності підприємства і призводить до викривлення облікової інформації, що, в свою чергу, накладає відповідальність на бухгалтера перед суспільством;

- **фундаментальні принципи професійної етики** - етичні вимоги, викладені в Кодексі етики професійних бухгалтерів, яких повинен дотримуватись кожен професійний бухгалтер: чесність, об'єктивність, професійна компетентність та належна ретельність, конфіденційність, професійна поведінка, технічні стандарти;

- **основні засоби** – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік);

- **нематеріальні активи** – це немонетарні активи, активи, які не мають матеріальної форми, можуть бути ідентифіковані та утримуються підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам.

- **капітальні інвестиції** – це затрати на спорудження, а також реконструкцію, розширення і технічне переозброєння діючих підприємств. Капітальні роботи можуть виконуватись підрядним і господарським способами;

- **амортизація** – це систематичний розподіл вартості, яка амортизується, протягом строку корисного використання активу;

- **знос основних засобів** – це сума амортизації об'єкта основних засобів, накопичена з початку строку їх корисного використання;

- **вартість основних засобів, що підлягає амортизації**, визначається як різниця між собівартістю об'єкта і його ліквідаційною вартістю;

- **об'єктом амортизації** є основні засоби, які мають обмежений строк корисного використання;

- **запаси** – це активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством;

- запаси поділяються на виробничі і товарні;

- **виробничі запаси** – це придбані або самостійно виготовлені вироби, які підлягають подальшій переробці на підприємстві;

- **товарні запаси** – це придбані підприємством товари, призначені для подальшого перепродажу;

- отримані або вироблені запаси зараховуються на баланс підприємства за **первісною вартістю**;

- **первісна вартість запасів** – це сума фактичних витрат на їх придбання або виготовлення;

- **витрати** – це зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства, за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені;

- **витрати на продукцію** – це витрати, пов'язані з виробництвом продукції або з придбанням товарів для реалізації;

- **витрати періоду** – це витрати, що не включаються до собівартості активів, а розглядаються як витрати того періоду, в якому вони були здійснені. До цих витрат відносять витрати на здійснення таких функцій як управління, маркетинг, дослідження, розробка тощо;
- **калькуляція** – це обчислення собівартості одиниці продукції (робіт, послуг) за встановленою номенклатурою витрат;
- **метод обліку витрат і калькулювання** – це сукупність прийомів обліку виробничих витрат та способів обчислення собівартості одиниці продукції (робіт, послуг);
- **готова продукція** – це продукція, що повністю закінчена обробкою на даному підприємстві, пройшла всі стадії технічного випробування (якщо вимагають відповідні її особливості), відповідає технічним умовам і стандартам, не потребує подальшої обробки на цьому підприємстві і здана на склад;

2.3. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Сутність облікової інформації та її значення у системі управління діяльністю підприємств.
2. Класифікація облікової інформації та її роль в управлінні діяльністю підприємств .
3. Основні показники, які характеризують діяльність підприємства.
4. Охарактеризуйте принцип відповідальності. Наведіть приклади.
5. Розкрийте сутність принципу чесності. Наведіть приклади.
6. Розкрийте сутність принципів об'єктивності та незалежності. Наведіть приклади.
7. У чому полягає суть принципу конфіденційності.
8. Перерахуйте загрози дотримання професійної етики бухгалтерами.
9. Назвіть категорії застережних заходів, що можуть усунути або зменшити загрози до прийняттого рівня.
10. Які шляхи розв'язання етичних конфліктів Ви знаєте?
11. Перерахуйте обов'язки роботодавця перед прийняттям на роботу бухгалтера.
12. Що таке посадова інструкція?
13. Призначення посадової інструкції.
14. Хто розробляє посадові інструкції?
12. Розкажіть про структуру і зміст посадової інструкції облікового працівника.
15. У яких випадках настає матеріальна відповідальність бухгалтера? Наведіть приклади.
16. Що таке професійне судження.
17. Де вперше було розглянуто термін «професійне судження»?
18. Як трактують науковці термін «професійне судження»?
19. Основні етапи формування політики управління матеріальними ресурсами підприємства.
20. Побудова ефективних систем контролю та управління за рухом матеріальних ресурсів на підприємстві.
21. Порядок проведення інвентаризації необоротних активів та відображення результатів її проведення в обліку.
22. Облік в управлінні витратами на виробництво продукції, виконання робіт, надання послуг.
23. Документальне оформлення та облік витрат діяльності підприємства.
24. Особливості обліку загальновиробничих витрат, адміністративних та інших операційних витрат.
25. Що таке збутова політика підприємства?
26. «Маркетинг» і «збут»: поняття тотожні чи відмінні?
27. Чи доцільно документально закріплювати питання збутової політики підприємства?

28. За якими ознаками класифікують доходи у фінансовому обліку?
29. Які умови визнання доходів згідно з НП(С)БО?
30. Які вирахування можливі з доходу від реалізації продукції?
31. Згідно з яким принципом відображають у фінансовому обліку та фінансовій звітності доходи?
32. Як оцінюють у фінансовому обліку згідно вимог НП(С)БО доходи?
33. Які доходи відображають у складі інших операційних доходів?
34. Як закривають у кінці відповідного звітного періоду рахунки, призначені для обліку доходів?
35. Охарактеризуйте принципи побудови фінансової звітності підприємства.
36. Розкрийте головну мету аналізу фінансових звітів підприємства.
37. Яким чином фінансова звітність забезпечує інформаційні потреби користувачів?
38. Назвіть види аналітичних досліджень, які здійснюють за допомогою фінансових звітів.
39. Охарактеризуйте законодавче поле, яке регламентує складання фінансової звітності підприємства.
40. Що відображають основні компоненти фінансової звітності?
41. Яким чином дані фінансової звітності підприємства виступають основою для процесу прогнозування основних показників діяльності?
42. Вкажіть основні форми фінансової звітності підприємства.
43. Бухгалтерський облік як інструмент управління підприємницькими ризиками підприємства.
44. Управління підприємницькими ризиками при забезпеченні економічної безпеки підприємства.

2.4. ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. _____ - це сукупність заходів та умов, що сприяють нормальному здійсненню економічних процесів, реалізації запланованих програм, проектів, підтримці стабільного функціонування економічної системи та її об'єктів, усуненню порушень нормативних актів {
 - а) забезпечення;
 - б) бухгалтерський облік;
 - в) Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»;
 - г) Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку.

2. До видів забезпечення належать: {
 - а) інформаційне, технічне, методичне;
 - б) організаційне, кадрове, матеріальне;
 - в) забезпечене, незабезпечене;
 - г) правильна відповідь наведена у варіантах а) та б).

3. До внутрішніх факторів, які впливають на рівень обсягу обліково-аналітичної інформації належать: {
 - а) розміри підприємства, структура управлінського апарату, рівень деталізації інформації, періодичність її подання;
 - б) облікова політика підприємства;
 - в) обрані підприємством методи нарахування амортизації основних засобів, нематеріальних активів, методи оцінки вибуття запасів і т. д.;
 - г) правильна відповідь наведена у варіантах б) та в).

4. Управління включає в себе ___ етапів: {

- а) 3;
- б) 4;
- в) 5;
- г) 8.

5. На якому етапі управління діяльністю підприємства використовується інформація про цілі діяльності підприємства та завдання розвитку підприємства в поточній та довгостроковій перспективі? {

- а) на етапі організації діяльності;
- б

) в
)а етап планування діяльності;
)а етапі контролю;

на етапі 6. На якому етапі управління діяльністю підприємства збирається інформація про психологічні, освітньо-кваліфікаційні здібності виконавців для реалізації поставлених завдань і намічених цілей? {

- а) на етапі організації діяльності;
- б

) в
)а етап планування діяльності;
)а етапі контролю;

на етапі 7. На якому етапі управління діяльністю підприємства здійснюється обробка інформації планових показників діяльності, порівняння фактичних даних з плановими показниками, здійснюється контроль процесу організації на основі отриманої фінансової і аналітичної інформації? {

- а) на етапі організації діяльності;
- б

) в
)а етап планування діяльності;
)а етапі контролю;

на етапі 8. На якому етапі управління діяльністю підприємства здійснюється обробка та аналіз інформації про відхилення фактичних показників діяльності від планових та надання рекомендацій щодо проведення коригуючих дій з удосконалення процесу планування і організації діяльності в майбутньому? {

- а) на етапі організації діяльності;
- б

) в
)а етап планування діяльності;
)а етапі контролю;

на етапі 9. Функції бухгалтерського обліку: {

- а) інформаційна, контрольна, аналітична, оцінювальна), управлінська;
- б

) в
)цінює) в інформаційна, облікова, аналітична, контрольна, оцінювальна;

10. Функції аналізу: {

- а) інформаційна, контрольна, аналітична, оцінювальна), управлінська;
- б

) в
)цінює) в інформаційна, облікова, аналітична, контрольна, оцінювальна;

11. Функції обліково-аналітичного забезпечення: {

а) інформаційна, контрольна, аналітична, оцінювальна), управлінська;

б

) в

г) оцінювальна, контрольна, аналітична, управлінська, прогнозна;

інформаційна, облікова, аналітична, контрольна, оцінювальна;

12. Обліково-аналітичне забезпечення забезпечує задоволення інформаційних потреб зовнішніх і внутрішніх користувачів у рамках _____ функції: {

а) інформаційна;

б

) в) аналітична;

облікова); контрольна.

13. Обліково-аналітичне забезпечення здійснює збір, реєстрацію, обробку та передачу користувачам економічної інформації у рамках _____ функції: {

а) інформаційна;

б) облікова;

в) аналітична;

г) контрольна.

14. Обліково-аналітичне забезпечення здійснює аналіз фінансового стану та результатів діяльності підприємства у рамках _____ функції: {

а) інформаційна;

б

) в) аналітична;

облікова); контрольна.

15. Обліково-аналітичне забезпечення здійснює оцінку ефективності системи обліково-аналітичного забезпечення та ефективності функціонування системи управління у рамках _____ функції: {

а) інформаційна;

б

) в) аналітична;

облікова); оцінювальна.

16. Основною метою роботи бухгалтера є:

а) забезпечення високого професійного рівня послуг для досягнення максимальної ефективності праці, спрямованого на задоволення потреб українського суспільства;

б) забезпечення професійного рівня послуг із можливістю надалі використовувати конфіденційну інформацію підприємства для власної вигоди;

в) надання бухгалтерських послуг, для задоволення власної фінансової вигоди;

г) забезпечення високого професійного рівня послуг для досягнення максимальної ефективності праці, спрямованого на задоволення власних потреб.

17. Три обставини, за яких бухгалтер може або повинен розкривати конфіденційну інформацію:

а) розкриття дозволяється законом і санкціонується клієнтом або роботодавцем, розкриття вимагається законом, існує професійний обов'язок або право розкривати інформацію, якщо це не заборонено законом;

б) містить суттєво неправдиві або невірні дані, необмірковані твердження чи інформацію або пропускає чи викривлює інформацію;

в) якщо цього потребує конкурент замовника;

г) підтримка, збереження професійної компетентності або викривлює інформацію.

18. Що є одним з факторів, що впливають на дотримання принципів професійної етики бухгалтера:

- а) навички бухгалтера;
- б) стосунки у колективі;
- в) психологічний стан;
- г) професійне судження бухгалтера.

19. Чи є обов'язковим застосування професійного судження у випадку, якщо у нормативних документах містяться суперечливі норми, тому бухгалтер одночасно, виконуючи вимоги одних документів, порушує вимоги інших?

- а) так;
- б) ні;
- в) іноді, в залежності від конкретної ситуації.

20. Фундаментальними принципами професійного бухгалтера є:

- а) чесність, конфіденційність, професійна поведінка;
- б) доброзичливість, привітність, людяність;
- в) чесність, людяність, об'єктивність;
- г) конфіденційність, старанність, пунктуальність.

21. П'ять категорій загроз, які можуть виникати через різні обставини:

- а) допустимі, недопустимі, випадкові, закономірні, реальні;
- б) держави, суспільства, сім'ї, особи;
- в) особистих стосунків, суспільного інтересу, захисту підприємства;
- г) власного інтересу, власної оцінки, особистих стосунків, тиску та захисту.

22. Початковим напрямком спеціалізації бухгалтера являється:

- а) незалежна бухгалтерська діяльність;
- б) бюджетний облік;
- в) управлінський, фінансовий та податковий облік;
- г) педагогічна діяльність.

23. Чи є обов'язковим застосування професійного судження у випадку, якщо нормативні документи з бухгалтерського обліку, базовані на Міжнародних стандартах фінансової звітності передбачають наявність альтернативних варіантів обліку чи оцінки активів (зобов'язань)?

- а) так;
- б) ні;
- в) іноді, в залежності від конкретної ситуації.

24. Який принцип передбачає професійному бухгалтерові або аудитору слід бути справедливим та не дозволяти собі необ'єктивності або упередженості, конфлікту інтересів та впливу інших осіб, які шкодитимуть його об'єктивності:

- а) чесність;
- б) об'єктивність;
- в) конфіденційність;
- г) професійна поведінка.

25. Ризики, які полягають у ймовірності допущення помилок та порушень при веденні бухгалтерського обліку, складанні звітності є:

- а) ризики бухгалтера;
- б) ризики головного бухгалтера;

- в) ризики фінансового обліку;
- г) ризик варіативності методів бухгалтерського обліку.

26. Фундаментальні принципи професійних бухгалтерів і аудиторів:

- а) чесність, об'єктивність, професійна компетентність, конфіденційність, професійна поведінка, технічні стандарти;
- б) довіра, професіоналізм, професійна поведінка, конфіденційність;
- в) довіра, технічні стандарти, об'єктивність, професійна поведінка;
- г) довіра, якість послуг, конфіденційність, технічні стандарти.

27. Професійне судження, яке застосовується для прийняття рішення щодо вибору способу відображення в обліку господарських операцій має бути відображене у:

- а) статуті підприємства;
- б) положенні (наказі) про облікову політику;
- в) посадовій інструкції;
- г) вірної відповіді немає.

28. Чи є обов'язковим застосування професійного судження у випадку, якщо присутні об'єкти обліку, специфіка яких вимагає застосування додаткових знань та умінь від бухгалтера при відображенні їх в бухгалтерському обліку?

- а) так;
- б) ні;
- в) іноді, в залежності від конкретної ситуації.

29. Який принцип передбачає, що професійний бухгалтер і аудитор повинен діяти так, щоб це відповідало добрій репутації професії, повинен утримуватися від будь-якої поведінки, яка могла б дискредитувати професію:

- а) чесність;
- б) об'єктивність;
- в) конфіденційність;
- г) професійна поведінка.

30. Що є процесом організації та ведення бухгалтерського обліку ,який, в свою чергу, включає процес документування господарських операцій; формування облікової політики підприємства, а також окрім необхідності правильного віднесення операцій на конкретні рахунки обліку, ще й правильне здійснення розрахунків за операціями:

- а) об'єкт професійного ризику бухгалтера;
- б) суб'єкт професійного ризику бухгалтера;
- в) завдання професійного ризику бухгалтера;
- г) немає правильної відповіді.

31. Основна(початкова) загроза дотримання фундаментальних принципів:

- а) загроза тиску;
- б) загроза захисту;
- в) загроза власного інтересу;
- г) загроза особистих стосунків.

32. Професійне судження бухгалтера необхідно формувати, виходячи з:

- а) нормативних документів;
- б) принципів бухгалтерського обліку;
- в) етично-моральних вимог до бухгалтера, визначених суспільством;
- г) всі варіанти відповідей вірні.

3. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Ситуація 1:

Для оцінки діяльності підприємства, керівництво здійснило запит для бухгалтерії з метою надання повної інформації щодо фінансового стану та розробки методу підвищення продуктивності праці і збільшення прибутку. Які дії повинна здійснити бухгалтерія?

Розв'язок:

За для задоволення потреб керівництва, бухгалтерія повинна показати наступну звітність:

Баланс - звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал. За його допомогою проводиться:

- оцінка фінансового стану підприємства, зокрема майнового стану, фінансової стійкості, ліквідності, прибутковості, ділової активності;
- оцінка рівня кредитоспроможності підприємства як позичальника фінансових ресурсів для забезпечення господарської діяльності;
- оцінка рівня підприємницького ризику щодо можливості погашення зобов'язань, здатність до нарощування активів, залучення інвестицій;
- оцінка вірогідності банкрутства підприємства;
- визначення основних пріоритетів якісного фінансового планування, прогнозування, бюджетування;
- обґрунтування пріоритетних напрямів розвитку підприємства запозачниками його фінансового стану.

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) - звіт про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід. Інформація, що знаходиться у цьому звіті використовується для:

- аналізу отриманих фінансових результатів діяльності підприємства за звітний період та встановлення причин змін у порівнянні з попереднім;
- оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства в цілому, а також операційної діяльності зокрема;
- аналізу структури доходів і витрат;
- формування політики розподілу і використання прибутку для потреб суб'єкта господарювання;
- обґрунтування основних напрямів збільшення розміру прибутку підприємства та підвищення рівня ефективності його діяльності.

Звіт про рух грошових коштів - звіт, який відображає надходження і вибуття грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. На його основі проводиться:

- аналіз обсягів надходження і вибуття грошових коштів протягом звітного періоду за видами діяльності у порівнянні з попереднім періодом;
- аналіз структури надходження і вибуття грошових коштів за видами діяльності;
- аналіз чистого грошового потоку за видами діяльності і в цілому по підприємству;
- оцінка якості управління грошовими потоками підприємства;
- аналіз показників ліквідності, якості, достатності та ефективності грошових потоків підприємства;
- планування руху грошових коштів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.

Звіт про власний капітал - звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. Його використання дозволяє провести:

- аналіз обсягів власного капіталу в цілому по підприємству та за окремими його складовими;
- аналіз змін у структурі власного капіталу та факторів, які на це вплинули;
- аналіз розподілу чистого прибутку підприємства;
- планування змін у власному капіталі.

Примітки до фінансової звітності - сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними НП(С)БО або МСФЗ.

На базі цієї форми можна:

- оцінити стан основних засобів і нематеріальних активів у розрізі їх видів на початок і кінець звітного року, зміни у складі та вартості даних видів необоротних активів;
- оцінити розмір капітальних і фінансових інвестицій;
- проаналізувати інші операційні, фінансові доходи, доходи від участі в капіталі, витрати, які обліковуються на рахунках 95 «Фінансові витрати», 96 «Втрати від участі в капіталі», 97 «Інші витрати»;
- встановити розмір грошових коштів, які зберігаються в касі, на поточному та інших рахунках у банку, грошові кошти в дорозі та еквіваленти грошових коштів на кінець звітного періоду;
- охарактеризувати види створених забезпечень на підприємстві за відповідними напрямками; - провести аналіз вартості запасів (у розрізі субрахунків і рахунків) на кінець року, та суми переоцінки товарно-матеріальних цінностей, якщо вона проводилася на підприємстві у відповідному звітному періоді;
- надати характеристику дебіторській заборгованості за суб'єктами, періодами утворення та суми списаної заборгованості;
- отримати інформацію про розміри виявлених у звітному періоді нестач і втрат, суми визнаної заборгованості винних осіб та суми нестач і втрат;
- провести аналіз сум нарахованої амортизації та наведення аналітичних даних по використаних амортизаційних відрахуваннях на будівництво об'єктів, придбання виготовлення основних засобів, інших необоротних матеріальних активів.

Ситуація 2:

Керівник підприємства доручив головному бухгалтеру надати роз'яснення щодо необхідності подання звіту про фінансові операції до контролюючих органів.

Розв'язок:

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) - звіт про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід. Інформація, що знаходиться у цьому звіті використовується для:

- аналізу отриманих фінансових результатів діяльності підприємства за звітний період та встановлення причин змін у порівнянні з попереднім;
- оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства в цілому, а також операційної діяльності зокрема;
- аналізу структури доходів і витрат;
- формування політики розподілу і використання прибутку для потреб суб'єкта господарювання;
- обґрунтування основних напрямів збільшення розміру прибутку підприємства та підвищення рівня ефективності його діяльності.

Ситуація 1:

Керівник підприємства доручив головному бухгалтеру дати характеристику професійних ризиків працівників бухгалтерської служби підприємства за аспектами організації бухгалтерського обліку.

Розв'язок:

№ з/п	Вид професійного ризику	Коротка характеристика
1	2	3
За аспектами організації бухгалтерського обліку		
1	Ризик формування Наказу про облікову політику	Пов'язаний з помилками та нечітким формулюванням положень Наказу про облікову політику, що мають двоє трактування однієї тієї ж самої позиції та створюють підставу для вибору методу обліку, а не суворому дотриманню визначених положень; не здійснення перегляду методик обліку, які є нераціональними на новому етапі розвитку підприємства, що може призвести до викривлення та неповноти облікової інформації
2	Ризик допущення помилок при розробці Положення про бухгалтерську службу	Ймовірність збоїв у роботі підприємства, викликана незабезпеченістю ланки управління необхідною та вчасною інформацією для прийняття рішень, а також нечіткому визначенні у Положенні про бухгалтерську службу прав, обов'язків, відповідальності облікових працівників та їх порядку підпорядкування керівництву та іншим підрозділам
3	Ризик неналежної організації документообороту	Пов'язаний з не розробленістю або недостатньою розробленістю графіку документообороту, неналагодженість зв'язків між підрозділами, що викликає затримку відображення в обліку господарських операцій, які відбулися, та вчасну передачу зведеної інформації управлінському персоналу для прийняття рішень
4	Ризик вибору форми організації та ведення бухгалтерського обліку	Необґрунтований вибір форми організації та ведення обліку, що може викликати виникнення додаткових витрат, збільшення ступеня інформаційного ризику та ризику відповідальності перед користувачами бухгалтерської звітності (наприклад, недотримання принципу економічної доцільності при автоматизації обліку на підприємстві, залучення для ведення бухгалтерського обліку низько кваліфікованих суб'єктів підприємницької діяльності, які надають такі послуги, вибір застарілого програмного забезпечення з бухгалтерського обліку, недостатній рівень економічної безпеки даних при комп'ютеризації обліку та інше
5	Ризик формування та представлення фінансової звітності	Полягає в недотриманні вимог законодавства щодо розкриття у звітності достовірної інформації про стан та результати діяльності підприємства; може бути пов'язаний маніпуляцією даних та викривленням інформації, що надається користувачам За наслідками (спричиненням нового виду ризику)

Ситуація 2:

Керівник підприємства доручив головному бухгалтеру дати характеристику професійних ризиків працівників бухгалтерської служби підприємства за наслідками (спричиненням нового виду ризику).

Розв'язок:

№ з/п	Вид професійного ризику	Коротка характеристика
1	2	3
За наслідками (спричиненням нового виду ризику)		
1	Ризик неплатоспроможності	Відсутність можливості у підприємства розрахуватися за своїми зобов'язаннями із-за розбалансованості у часі надходжень та витрачання грошових коштів, викликаних навмисними або ненавмисними діями бухгалтера, появою нових зобов'язань перед третіми особами, що виникли внаслідок професійної діяльності або бездіяльності облікового персоналу
2	Ризик банкрутства	Ймовірність понесення значних збитків, що призводить до банкрутства суб'єкта господарювання, спричинена неправильним вибором способу інвестування капіталу, нездатністю підприємства розрахуватися за зобов'язаннями, повною втратою власного капіталу в результаті прийняття рішень на основі випадково недостовірної чи навмисно фальсифікованої облікової інформації
3	Інформаційний ризик	Ймовірність понесення втрат в результаті неповноти, недостовірності, інформації, неточності, несвоєчасності, неоперативності та незрозумілості інформації, на основі якої приймаються рішення керуючою ланкою підприємства або іншими користувачами (контрагентами)
4	Ризик прийняття управлінських рішень	Відсутність альтернативних варіантів при прийнятті управлінських рішень, викликаних неналагодженою роботою бухгалтерської служби, невчасним отриманням облікової інформації, її неповнотою
5	Стратегічний ризик	Неправильний вибір стратегічного розвитку підприємства, викликаний невідповідністю програми стратегії та ресурсного потенціалу для досягнення поставлених цілей, що виникла в результаті неповноти та недостовірності інформації, представленої бухгалтерською службою підприємства
6	Юридичний ризик	Пов'язаний з недотриманням контрагентами положень договорів постачання, реалізації продукції, надання робіт та послуг, а також вимог законодавства щодо ведення підприємницької діяльності
7	Ризик відповідальності	Ймовірність понесення втрат/збитків як працедавцем (суб'єктом господарювання), так і найманою особою (працівником бухгалтерської служби), за результатами роботи бухгалтера та негативним впливом її наслідків на діяльність третіх осіб, які є користувачами бухгалтерської звітності; порушення бухгалтером вимог законодавства при веденні фінансового, податкового обліку, складанні та поданні звітності, нарахуванні та сплаті податків, використанні бюджетних коштів тощо

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

4.1. Основна

1. Подання фінансових звітів: URL: <http://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 15.08.2022)
2. Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.05.99 № 137 (із змінами). База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99#Text> (дата звернення 25.08.2022 р).
3. Витрати: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 № 318 (із змінами). База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення 15.08.2022 р).
4. Дохід: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 № 290 (із змінами). База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення 23.08.2022 р).
5. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (із змінами). База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 15.08.2022 р).
6. Запаси: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 № 246 (із змінами). База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення 15.08.2022 р).
7. Зобов'язання: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11, затверджене. наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20 (із змінами). База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення 03.07.2022 р).
8. Податковий кодекс України від 18.11.2011 № 996-XIV (в редакції від 07.12.2020 р.). База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 03.08.2022 р).
9. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.95 № 88 (із змінами). База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення 09.08.2022 р).
10. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879 (із змінами). База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення 09.08.2022 р).
11. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 № 996-XIV. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 29.08.2022 р).

4.2. Додаткова

12. Гоголь Т.А. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю суб'єктів господарювання: монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. Білопольського О. М. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2012. 372 с.
13. Гоголь Т.А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу : монографія / Т.А. Гоголь. – Чернігів : Видавець Лозовий В.М., 2014. – 384 с.

14. Гура Н.О. Облік видів економічної діяльності: підручник. Київ: ЦУЛ, 2016. 320 с.
15. Гуріна Н.В., Блищик Л.В. Вплив професійного судження бухгалтера на якість фінансової звітності підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2018. №24. С. 405-411.
16. Гуріна Н.В., Дойонко А.М. Застосування професійного судження бухгалтера в умовах ринкової економіки: вітчизняний та міжнародний досвід. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування : науковий журнал* / редкол. : О.А. Шевчук (голов. ред.) та ін. Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2019. Випуск 3, С.40-48.
17. Гуріна Н.В., Коротаєва І.Р. Професійні ризики бухгалтера: сутність та методи їх усунення. Трансформація фінансової системи та обліку в умовах інноваційної глокалізації національної економіки : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Одеса: Одеський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету. 25-26 жовтня 2018. С. 112 – 113.
18. Інтегроване звітування: Концепція, Методологія та Організація"/ С.Ф. Голов, В.М. Костюченко, Р.В. Кузіна, 2018 р.-252 с.
19. Засадний Б.А. Розвиток бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю діяльності підприємств в умовах застосування МСФЗ: монографія. Вид-во Кондор, 2018. – 304 с.
20. Економічна енциклопедія: У 3 т, / Ред. кол.: С. В. Мочерний (відп. ред) та ін. Київ: ВЦ Академія. 2000–2002. 952с.
21. Кіндрацька Л.М. Нова ідеологія формування бухгалтерської професії в Україні. Школа професійного бухгалтера. 2012. № 11(106). С. 12-14.
22. Концепція розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в Україні : монографія / З.-М.-В. Задорожний, Крупка Я.Д., Омецінська І.Я.; за наук. ред.. д.е.н., проф. З. М.-В. Задорожного, д.е.н., проф. Я. Д. Крупки. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015.
23. Нестеренко О.О. Інтегрована звітність: теорія, методологія, практика : монографія. – Х. : Видавець Іванченко І. С., 2018. – 410 с.
24. Реслер М. В. Обліково-аналітичне забезпечення фінансового менеджменту: монографія. Ужгород: Ліра. 2013.
25. Садовська І. Б., Мачулка О. В. Обліково-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень: монографія. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 228 с.
26. Ткаченко Н.М. Оновлена фінансова звітність в Україні: навч.-практич. посіб. Київ: Алерта, 2015. 66 с.

4.3. Інформаційні ресурси

27. Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>
28. Державна служба статистики України. URL: : <http://ukrstat.gov.ua>
29. Кафедра обліку та консалтингу ДПУ. URL: // <https://dpu.edu.ua/kaf-oblik-konsoltyng?view=article&id=469:op-oblik-opodat-diyal-mag&catid=114>
30. ЛІГА:ЗАКОН. URL: : <http://www.liga.net>
31. Міністерство фінансів України. URL: : <http://minfin.gov.ua>
32. Бухгалтер 911. URL: : <https://buhgalter911.com/>
33. Все про бухгалтерський облік. URL: : <http://www.vobu.com.ua/>
34. Міжнародні стандарти фінансової звітності http. URL: ://www.interbuh.com.ua/

4.4. Міжнародні видання

35. Бізнес Інформ. Business Inform) // Харківський національний економічний університет, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України
36. Економічний часопис – XXI. Economic Annals – XXI Czasopys Ekonomiczny – XXI // ТОВ «Інститут суспільної трансформації», Інститут регіональних досліджень НАН України

37. Міжнародна економічна політика. Международная экономическая политика. International Economic Policy // ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

38. Міжнародний науковий журнал «Механізм регулювання економіки». International Scientific Journal «Mechanism of economic regulation» // Сумський державний університет, ПНП «Центр наукових досліджень», Сумське регіональне відділення Академії підприємництва та менеджменту України, ТОВ «Видавничо-торговий дім «Університетська книга»

39. Облік і фінанси. Accounting and Finance // Федерація аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України, ННЦ «Інститут аграрної економіки», Національний університет біоресурсів і природокористування України, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Національний університет харчових технологій, Миколаївський національний аграрний університет, Уманський національний університет садівництва, ТДВ «Інститут обліку і фінансів» (Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана МОН України, Уманський національний університет садівництва, ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААН України).